

DYREKTOR GENERALNY
Służby Więziennej

Warszawa, dnia 23 października 2015 r.

BDG-070-109/15/786

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2015 -10- 3 0
ZAL.	NR

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Grzegorz Peci Prokurator

Odpowiadając na pismo nr VII.602.58.2015.JZ z dnia 20 października 2015 r. dotyczące skarg od osadzonych w zakładach karnych, w których wskazują oni na poważne trudności w udziale w wyborach (samorządowych, Prezydenta RP), a także w referendum ogólnokrajowym, uprzejmie informuję co następuje.

W związku z zarządzeniem przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 25 października 2015 r. wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie:

- zasad i trybu przeprowadzania wyborów uregulowanych w *ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy* (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) – zwanej dalej „kodeksem”;
- zasad przygotowywania i aktualizowania spisu wyborców, które zostały określone w *rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców* (Dz. U. z 2015 r., poz. 5) – zwanym dalej „rozporządzeniem”; oraz
- zgodnie ze szczegółowym kalendarzem wyborczym, określającym treść czynności wyborczych oraz daty ich wykonania, który został przedstawiony w *postanowieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 sierpnia 2015 r. zmieniającego postanowienie w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. poz. 1131),

Służba Więzienna podejmuje następujące działania w celu umożliwienia wzięcia udziału w głosowaniu osobom pozbawionym wolności, posiadającym czynne prawo wyborcze (art. 10 § 1 pkt 1 i § 2 kodeksu), przebywającym w dniu wyborów w jednostkach penitencjarnych.

W oparciu o art. 12 § 4 kodeksu rady gmin, w drodze uchwał, utworzyły odrębne obwody głosowania w 155 zakładach karnych i aresztach śledczych, 32 oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów oraz 1 oddziale tymczasowego zakwaterowania skazanych.

Spis wyborców uprawnionych do udziału w wyborach dla obwodów głosowania utworzonych w jednostkach penitencjarnych (ewentualnie również w oddziałach zewnętrznych tych jednostek) jest sporządzany we właściwym urzędzie gminy na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów (art. 29 § 1 kodeksu). Do właściwego urzędu gminy przedmiotowy wykaz wyborców zobowiązany jest doręczyć dyrektor aresztu śledczego lub zakładu karnego.

W razie konieczności dopisania do spisu wyborców osób przybyłych do jednostki penitencjarnej po sporządzeniu wykazu wyborców (wykazu głównego), dyrektor jednostki zobowiązany jest doręczyć do właściwego urzędu gminy dodatkowy wykaz z danymi tych osób (§ 6 ust. 6 rozporządzenia). Powyższe zasady stosuje się odpowiednio w przypadku konieczności skreślenia ze spisu wyborców osób, które opuściły jednostkę penitencjarną po sporządzeniu wykazu wyborców (wykazu głównego).

Dyrektor jednostki, w której utworzono obwody głosowania, powiadamia osoby objęte wykazem, że zostaną skreślane ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania i będą mogły głosować w wyborach wyłącznie w obwodzie głosowania utworzonym w zakładzie karnym, areszcie śledczym lub oddziale zewnętrznym, a w innym obwodzie głosowania - po uprzednim uzyskaniu zaświadczenia o prawie do głosowania z urzędu gminy, na której terenie położona jest jednostka penitencjarna lub oddział zewnętrzny (§ 6 ust. 5 rozporządzenia).

Administracje jednostek penitencjarnych zobowiązane są do zapoznawania osadzonych z przepisami dotyczącymi wyborów w ramach programów własnych radiowęzła oraz pogadarek wychowawców.

Osoby pozbawione wolności, przebywające w jednostkach penitencjarnych, z przebiegiem kampanii wyborczej zapoznawać się mogą wyłącznie za pośrednictwem audycji radiowęzła, radiowych i telewizyjnych oraz prasy. Inne formy agitacji wyborczej są zabronione (art. 108 § 1 pkt 1 kodeksu).

Dyrektorzy jednostek penitencjarnych zostali poinformowani, że zezwolenia na czasowy pobyt poza terenem jednostek penitencjarnych, udzielane osadzonym deklarującym chęć głosowania w obwodzie utworzonym

na terenie jednostki, powinny być realizowane w terminach umożliwiających skorzystanie z prawa do głosowania.

Po powołaniu obwodowych komisji wyborczych, dyrektorzy aresztów śledczych i zakładów karnych, w porozumieniu z ich przewodniczącymi, zapewnią obsługę oraz organizacyjno - techniczne warunki głosowania i pracy komisji. W szczególności, podejmą działania zapewniające tajność i ciągłość głosowania oraz udział w nim osób niepełnosprawnych, a także umożliwią korzystanie przez osadzonych biorących udział w głosowaniu z dokumentów umożliwiających stwierdzenie ich tożsamości (art. 52 § 1 kodeksu). Ponadto dyrektorzy jednostek zostali zobowiązani w dniu wyborów do zwiększenia liczby funkcjonariuszy w służbie w sposób zapewniający sprawną organizację i przebieg głosowania oraz bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej, jak również w razie powzięcia informacji o planowaniu przez osadzonych zakłócenia porządku do podjęcia stosownych działań ochronnych.

W okresie od dnia 21 października 2015 r. do dnia wyborów Dyrektor Generalny Służby Więziennej polecił wstrzymać transportowanie osadzonych, objętych rejestrem wyborców w gminie, na terenie której położony jest dany areszt śledczy, zakład karny lub oddział zewnętrzny (uprawnionych do głosowania), za wyjątkiem transportów realizowanych:

- a) na polecenie organów wzywających (sądów i prokuratur),
- b) w związku z koniecznością udzielenia osadzonemu natychmiastowej pomocy lekarskiej lub innych niezbędnych świadczeń leczniczych,
- c) w innych szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Poza przygotowaniem do przeprowadzenia wyborów, Centralny Zarząd Służby Więziennej monitoruje również ich przebieg. Przedstawione w poniższej tabeli dane dotyczące udziału w przytoczonych w piśmie Pana Rzecznika wyborach i referendum uprawnionych osadzonych wskazują na zbliżoną do ogólnokrajowej frekwencję w tegorocznych wyborach na Prezydenta RP, zdecydowanie wyższą w przypadku referendum z dnia 6 września 2015 r. oraz niższą, w ostatnich wyborach samorządowych z uwagi na ich specyfikę.

Liczba osadzonych uprawnionych do głosowania	Liczba osadzonych głosujących	Frekwencja (%)	Przebieg wyborów
Wybory do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast przeprowadzone w dniu 16 listopada 2014 r.			
47 129	11 228	24%	Wybory przebiegały sprawnie i bez zakłóceń. Nie odnotowano zdarzeń, które miałyby wpływ na organizację i przebieg wyborów w AS i ZK.
Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzone: - w dniu 10 maja 2015 r. (pierwsza tura) - w dniu 24 maja 2015 r. (druga tura)			
74 901	34 678	46,3%	Wybory przebiegały sprawnie i bez zakłóceń. Odnotowano jednostkowy incydent polegający na przybyciu do jednostki penitencjarnej pod wpływem alkoholu członka Komisji Wyborczej. W pozostałych jednostkach penitencjarnych nie odnotowano zdarzeń, które miały wpływ na organizację i przebieg wyborów.
76 815	43 506	56,6%	Wybory przebiegały sprawnie i bez zakłóceń. Odnotowano jednostkowy incydent polegający na zgłoszeniu się w dniu wyborów męża zaufania, który nie okazał dokumentów uprawniających do wejścia na teren jednostki penitencjarnej - jednocześnie w/w osoba była pod wpływem alkoholu. W pozostałych jednostkach penitencjarnych nie odnotowano zdarzeń, które miały wpływ na organizację i przebieg wyborów.
Referendum ogólnokrajowe przeprowadzone w dniu 6 września 2015 r.			
71 471	14 307	20,02%	Referendum przebiegało sprawnie i bez zakłóceń. Nie odnotowano zdarzeń, które miałyby wpływ na organizację i przebieg referendum w AS i ZK

Pragnę poinformować Pana Rzecznika, iż Zespół Skarg do Spraw Osób Pozbawionych Wolności w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej odnotował incydentalne przypadki skarg osób pozbawionych wolności na utrudnienia w udziale w wyborach czy referendum. Zapewniam, iż w przypadku zgłoszenia wspomnianych przez Pana Rzecznika spraw do Centralnego Zarządu Służby Więziennej, zostaną one wnikliwie wyjaśnione i poddane analizie.

Z poważaniem

Zup. DYREKTORA GENERALNEGO
Służby Więziennej
Andrzej Pecka
Zastępca Dyrektora Generalnego